

Có đi nhiều, gặp nhiều, biết nhiều mới thấy thế nào xấp xỉ mình. Chỉ n tranh kẻ t thúc đã m y ch c năm rồi mà sao vẫn c mãi hoài nghèo khó.

C nghe m y cái câu kh u hi u đ i lo i nh "r ng vàng, bi n b c, đ t n c ph i nhiều, tài nguyên phong phú" là tôi th y t c anh ách trong lòng. , thì đúng là đ t n c chúng ta có r ng, có bi n, có đ t, có tài nguyên nh ng chúng ta ch a bi t cách khai thác, s d ng và gi gìn. Cái nghèo, cái khó vẫn c bám l y dân mình. Th t đau lòng khi gi a th i bu i thanh bình, hi n đ i và giàu có nh th này mà vẫn còn nh ng đ ng bào c a chúng ta mũi Cà Mau, vùng U Minh Th ng, U Minh H ch t vì ... đói.

Ng i ta "ăn trên, ng i tr c", nhà l u, đi xe h i, ăn nhà hàng, u ng bia ô m nên đâu có th y và th u hi u đ c nh ng cái khó, cái kh mà dân mình ph i v t l n m i ngày. C lên án n n m i dân bùng phát hay cô d u Vi t l y ch ng ngo i nh ng sao chúng ta không th phân tích t i sao và tìm gi i pháp cho nh ng v n đ nh c nh i này. T i sao chúng ta không cho h m t công vi c đ h không đ n b c đ ng cùng.

Ng i Vi t r t c n cù, ch u khó, siêng năng nh ng v n không đ cái ăn, đ c bi t là mi n quê, ng i ta không có vi c đ làm, không có ti n đ đi h c, t ng lai th t m t m , vô đ nh. Ngay c h c phí cho c p b c ti u h c cũng đã là gánh n ng cho m i gia đình quê nghèo. Chúng ta hô vang nh ng kh u hi u, v y t i sao ch a có ch đ mi n phí trong giáo d c, cho dù là c p th p nh t -- c p ti u h c. Ch có nâng cao, phát tri n giáo d c thì m i mong xã h i thay đ i.

Đó là giáo d c ph thông. Còn cao h n n a, đ i h c, cao đ ng thì sao? V n c r p khuôn lý thuy t; v n c th y đ c, trò chép. Hai năm đ i h c đ i c ng là "nightmare" (c n ác m ng) đ i v i h u h t sinh viên. Công b ng mà nói, h c sinh, sinh viên Vi t Nam ch ng b ng m t góc b n bè trên th gi i v các ho t đ ng ngo i khóa. Ch ng có đi n đàn, th o lu n, đi th c t , khiêu vũ, h i h a, âm nh c. Ho t đ ng chính c a sinh viên Vi t Nam là đi làm ki m ti n đ trang tr i nh ng kho n chi phí và dúi đ u vào nh ng trang tri t h c Mát - Lê Nin (Mark - Lenin), t t ng H chí Minh, kinh t chính tr , ti ng Vi t th c hành v.v. và v.v... Trong khi đi vào th c t , nh ng môn này đâu có áp đ ng đ c gì vào đ i s ng, công vi c. Rồi l i b b t bu c v i môn Th D c Qu c Phòng. Thay vì cho các em làm quen v i cây c , cây đàn nh các n c b n thì Vi t Nam l i cho các em làm quen v i ... cây súng. Đ r i khi ra đ i, cu c s ng tinh th n c a các em b thu h p, làm cho các em t i, ch ng chút t i, sáng t o.

Sinh viên Việt Nam không tin nhĩ sinh viên thĩ giĩi bĩi đĩn giĩn các em không có cĩ hĩi và cũng không có quyĩn đĩ bày tĩ ý kiĩn. ĩ nhĩ thĩ thĩ đĩng vĩng theo lĩi bĩ mĩ, ĩ trĩĩng thĩ thĩ đĩng vĩng theo thĩ y cĩ, ra đĩĩng thĩ phĩi tuĩn thĩ các chính sách cĩ a đĩng và nhĩ nĩĩc. Đĩn dĩa, tĩ t cĩ nhĩng đĩu đĩ đĩ hĩnh thĩnh nĩn mĩ t thĩi quen "chĩ t ngĩĩĩ", đĩ là ... cam chĩu. Ngĩĩĩ ta cam chĩu vĩĩ sĩ bĩc lĩt, bĩ t cĩng, cam chĩu vĩĩ nhĩng nĩĩ quy, chính sách khĩ c nghiĩ t, cam chĩu vĩĩ nhĩng cái mà các dĩn tĩ c khĩc không bao giĩ chĩ p nhĩn đĩĩ c.

Cĩn vĩĩ c dĩ y và hĩĩ c ngoĩĩ ngĩ thĩ sao. Ngĩy xĩ a chĩng tĩi bĩ bĩ t buĩ c hĩĩ c tiĩng Nga, đĩ rĩĩ đĩn khi Liĩn Bang Nga tan rĩ, tiĩng Nga thĩi trĩo. Bĩĩ t bao tĩĩng lĩi cĩ a các thĩ hĩĩ sinh viĩn, hĩĩ c sinh trĩĩĩ c tĩi đĩ lĩĩng. Thĩ giĩĩ hĩĩng đĩn tiĩng Anh, ngĩn ngĩ toĩn cĩ u, thĩ Viĩ t Nam mĩnh bĩ t hĩĩ c tiĩng Nga. Cĩĩng mĩy Liĩn Bang Nga tan rĩ. Hĩ hĩn! Nhĩng bĩy giĩ thĩ sao. Cha chĩ tĩ thĩĩ trĩĩĩ c, chĩng hiĩ u trĩĩng lĩ p dĩ y cái gĩ, hĩĩ c hĩnh ra lĩm sao, mà sao ai nĩ y đĩu tĩ tin, tiĩng Anh, tiĩng Phĩp gĩ cĩĩng bĩĩ t, chĩ ít thĩ cĩĩng giao tiĩ p đĩĩĩ c. Cĩn chĩng tĩi bĩy giĩ, 6 nĩm hĩĩ c ngoĩĩ ngĩ ĩ cĩ p bĩĩ c phĩĩ thĩĩng, đĩn khi ra trĩĩng, mĩ t tiĩng "Good morning, Hello" cĩĩng ngĩĩ ngĩĩng, không dĩm nĩĩ. Vĩ nhĩ tĩi đĩy, gĩ p ngĩĩĩ nĩĩĩ c ngoĩĩ, cĩĩng "chĩ nhĩ" đĩn bĩĩ t chuyĩn. Thĩ t ra tĩi muĩ n đĩĩĩ c thĩ c hĩnh tiĩng Anh đĩĩ mà. Đĩn khi ngĩĩĩ ta hĩĩ, bĩn hĩĩ c Tiĩng Anh tĩ khi nĩo. Tĩi xĩ u hĩĩ lĩm sao dĩm nĩĩ thĩ t, 6 nĩm phĩĩ thĩĩng, 4 nĩm đĩĩ hĩĩ c, vĩĩ chĩ mĩĩĩ nĩm hĩĩ c mĩ t thĩ tiĩng nĩĩĩ c ngoĩĩ, đĩu chĩng ra đĩu, đĩĩ chĩng ra đĩĩ, thĩi đĩnh nĩĩ lĩo, cĩĩĩ trĩĩ lĩĩ mĩĩ mĩ y thĩng nĩy.

Đĩ c bĩo Viĩ t vĩĩ nĩm trĩĩĩ c nghe tin chĩĩng phĩĩ chĩ mĩĩĩ mĩ y tĩ cho bĩ trĩĩng bĩĩ giĩo dĩ c ra ngoĩĩ hĩĩ c hĩĩ đĩ vĩ đĩĩ mĩĩ nĩn giĩo dĩ c Viĩ t Nam. Tĩĩng gĩĩ hay ho, vĩ cĩ nĩĩĩ c đĩu chĩ đĩĩ đĩ xem cái gĩĩ sĩ đĩĩ, cái gĩĩ sĩ mĩĩ? Ầ, đĩy rĩĩ. Bĩng chĩĩ cái đĩĩ chĩĩ e lĩĩn đĩu tiĩn, thay vĩ chĩĩ a nhĩĩ tĩ bao đĩĩ nĩy. Chĩĩ c ngĩĩĩ ta muĩ n Viĩ t Nam lĩm mĩ t cuĩ c cĩĩch mĩng trĩĩng giĩo dĩ c; chĩĩ c ngĩĩĩ ta muĩ n nĩn giĩo dĩ c Viĩ t Nam thĩ t sĩ ... không giĩĩng ai. Thĩ t tĩĩ nghiĩ p, dĩĩ án chĩng thĩ thĩnh hiĩn thĩĩc. Mĩ lĩm sao đĩĩ án tiĩn tĩĩ y thĩnh hiĩn thĩĩc đĩĩĩ c khi mà chĩng ta muĩ n thay đĩĩ cái tĩĩ nhĩĩn. Tĩĩ khi sinh ra, dũ chĩĩ a bĩĩ t đĩĩ c, bĩĩ t vĩĩ t, nhĩng chĩĩ đĩu tiĩn mà chĩng ta bĩĩ t phĩĩt ỹĩn lĩ ah, ah, ah, vĩ y mà Viĩ t Nam mĩnh muĩ n chĩĩ đĩu tiĩn mà cĩn nĩĩ cĩ a mĩnh bĩĩ t đĩn sĩĩ lĩ chĩĩ e. Chĩn!

Ồĩ, thĩĩng quĩ giĩo dĩ c Viĩ t Nam! Nhĩng đĩĩ u "thĩ vĩ" tĩĩng tĩ thĩ t nhĩĩ u không kĩĩ hĩĩ t. Tĩi cĩĩĩ c gĩĩ đĩĩĩ c lĩĩn lĩm bĩ trĩĩng bĩĩ giĩo dĩ c hay chĩĩ ít ĩĩĩ c gĩĩ cĩ ai đĩĩ trĩĩĩ mĩĩy chĩĩng quyĩn bĩĩ t lĩĩng nghe tĩi nĩĩ thĩ giĩo dĩ c Viĩ t Nam đĩ hĩĩ c sĩ khĩc đĩ bĩĩ muĩ n thay đĩĩ xĩ hĩĩ, muĩ n hĩĩa nhĩĩ p vĩĩ cĩng đĩng thĩ giĩĩ, muĩ n nĩĩng cĩo chĩĩ t lĩĩng cuĩ c sĩng thĩĩ không cĩ cĩĩch gĩĩ khĩc hĩĩn lĩ phĩĩ bĩĩ t đĩu tĩĩ ... GIĩO Dĩ C.

Lĩm Thanh Nhĩn Aix-en-Provence, 23/1/2009

[Hiện đang du học Cao học ở Pháp (trở lại trường đại học Aix-Marseille II, ngành du lịch), France]